

Ярмолинецька централізована бібліотечна система
Ярмолинецька центральна районна бібліотека

*Серія "На допомогу
бібліотекарю"*

Що таке електронне Урядкування?

(ПОШИРЕННЯ ПРАКТИК ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ
В БІБЛІОТЕКАХ)

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ

Ярмолинці, 2014

Що таке електронне урядування? (поширення практик електронного урядування в бібліотеках) : методичні поради / Ярмолинецька ЦРБ, уклад. Слободян О.Л. – Ярмолинці, 2014. –16 с.

*Видання містить інформаційні матеріали та рекомендації щодо поширення практик електронного урядування в публічних бібліотеках.
Розраховане на фахівців бібліотечної справи.*

Укладач: Слободян О.Л.

Відповідальна за випуск: Гриб М. А.

Вступ

Електронне урядування — спосіб організації державної влади за допомогою систем локальних інформаційних мереж та сегментів глобальної інформаційної мережі, що забезпечує функціонування органів влади в режимі реального часу та робить максимально простим і доступним щоденне спілкування з ними громадян, юридичних осіб, неурядових організацій. Головною складовою електронного урядування є електронний уряд — єдина інфраструктура міжвідомчої автоматизованої інформаційної взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування з громадянами та суб'єктами господарювання. Він не є доповненням або аналогом традиційного уряду, а лише визначає новий спосіб взаємодії на основі активного використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) з метою підвищення ефективності надання державних послуг.

Основні принципи електронного урядування

- Єдиноразова реєстрація документа;
- Можливість паралельного виконання різних операцій з метою скорочення часу руху документів і підвищення оперативності їх виконання;
- Безперервність руху документа;
- Розвинена система звітності по різних статусах і атрибутах документів.

З втіленням в сучасне ділове життя системи електронного урядування з'явилася реальна можливість підняти спілкування в діловій сфері. Воно є одним з інструментів розвитку інформаційного суспільства, який сприяє створенню умов для відкритого і прозорого державного управління. Це форма організації державного управління, за якою відбувається активна взаємодія органів державної влади та органів місцевого самоврядування між собою, з суспільством, людиною та е-громадянином, бізнесом за допомогою інформаційно-комунікативних технологій.

Етапи розвитку електронного урядування

- **На першому етапі** створюються веб-ресурси різних міністерств і відомств, що містять інформацію про їхню місію і напрямки діяльності. Сайти державних органів, як правило, не підтримуються централізовано і не об'єднуються в єдиний портал.
- **На другому етапі** з'являються перші елементи інтерактивності (наприклад, відправлення питань і одержання відповідей громадян за допомогою електронної пошти). Постійно публікуються новини про діяльність державних органів влади.
- **Третій етап** характеризує поява повноцінної інтерактивності — можливості здійснювати операції (сервіси) в режимі онлайн (наприклад, сплатити штраф, замовити паспорт, продовжити дію деяких ліцензій і патентів тощо). Така конкретизація роботи електронного управління, що полягає вже не стільки в інформуванні, скільки в обслуговуванні, припускає створення спеціальних сайтів для підтримки цих сервісів не тільки для

центральных, але і для міських і навіть районних органів влади.

- **Четвертий етап** — створення об'єднаних порталів різних відомств і служб, через які можна здійснювати будь-які види трансакцій, для яких раніше було потрібно звертатися безпосередньо в державний орган. Через регіональні портали стає можливою реєстрація підприємств, оформлення фінансових документів, легалізація іноземних документів тощо. З'являються регіональні портали, що поєднують у собі як увесь спектр державних послуг, так і послуги недержавного сектору — підключаються системи електронної комерції, інтернет-банкінгу.
- **На п'ятому етапі** відбувається створення електронної системи державного управління на основі єдиних стандартів, а також урядового порталу як єдиної точки доступу до всіх послуг — і для громадян, і для бізнесу. Більшість фахівців вважає, що найвищим ступенем розвитку електронної демократії є запровадження електронної системи волевиявлення (електронного голосування).

Ці етапи розвитку електронного урядування є характерними для всіх країн, де воно розвивається.

Стратегічні завдання

- забезпечення прав громадян на доступ до всіх видів відкритої державної інформації, що має індивідуальну та суспільну значимість;
- залучення громадян до участі у державних справах;
- вдосконалення технології державного управління;
- подолання інформаційної нерівності;
- організація надання послуг юридичним та фізичним особам в інтегрованому вигляді дистанційно — через Інтернет та інші засоби;
- перебудова відносин з громадянами;
- надання громадянам можливості навчатися протягом всього життя;
- сприяння розвитку економіки;
- системоутворювальне законодавче забезпечення.

Як видно з зазначених стратегічних завдань, метою впровадження електронного урядування в Україні є досягнення європейських стандартів якості електронних адміністративних послуг, відкритості та прозорості влади для громадян, представників бізнесу та громадських організацій.

Функції та основні напрямки діяльності

Електронне урядування виконує такі основні функції:

- підвищення якості та доступності державних послуг для громадян, спрощення процедур та скорочення адміністративних витрат;
- підвищення якості адміністративних та управлінських процесів, забезпечення контролю за результативністю діяльності органів виконавчої влади з одночасним забезпеченням належного рівня інформаційної безпеки;
- забезпечення відкритості інформації про діяльність органів виконавчої влади, розширення доступу до неї та надання можливості безпосередньої участі громадян та інститутів громадянського суспільства у процесах підготовки та експертизи проектів рішень, які приймаються на всіх рівнях державного управління;
- видача дозволів (на займання окремими видами підприємницької діяльності; на проведення мітингів, демонстрацій; на розміщення реклами та ін.), у тому числі акредитація, атестація, сертифікація;
- реєстрація (прав власності, актів громадянського стану, суб'єктів підприємницької діяльності, об'єднань громадян тощо);
- легалізація документів (консульська легалізація), нострифікація (визнання дипломів, виданих в інших країнах) та верифікація (встановлення достовірності сертифікатів про походження товарів);
- визнання певного статусу, прав особи (призначення пенсій, субсидій).

Від впровадження електронного урядування в першу чергу виграють ті споживачі державних послуг, які претендують на послуги видачі дозволів та реєстрації; «змішаного» рівня

регулювання адміністративних повноважень та ті, що потребують комплексної за змістом послуги. За умови електронного урядування користувач має можливість звертатися до одного державного «базового» органу влади для отримання послуги від усіх «пов'язаних» з «базовим» органів влади. Це стає можливим за умови об'єднання за допомогою інтернет-технологій усіх міністерств і відомств у єдиний комплекс із вищим ступенем інтегрування внутрішніх процесів (документообіг) і єдиним інтерфейсом (вікном взаємодії) із громадянином (користувачем). Таким чином, громадянин одержить можливість спілкуватися не з п'ятьма — сімома відомствами по черзі, а з єдиним електронним посередником, що їх усіх репрезентує одночасно. Крім цього, звертання чи запит громадянина автоматично надсилається у відповідні інстанції й у більшості випадків відповідь (юридична консультація, квитанція про оплату послуг, бюлетень для голосування, довідка, податкова декларація) приходять негайно. Не можна не відзначити і великий економічний ефект від створення «електронного уряду».

Досвід розвинутих країн показує, що електронна взаємодія громадян з органами влади може коштувати удвічі дешевше, ніж те, що здійснюється за допомогою реального офісу.

Нормативно-правова база електронного урядування в Україні

Розвиток інформаційного суспільства в Україні передбачає цілеспрямовану узгоджену діяльність всіх органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Державна політика у сфері розвитку інформаційного суспільства та електронного урядування базується на наступних нормативно — правових джерелах:

- Конституція України;
- Стратегія розвитку інформаційного суспільства;
- Середньострокова програма розвитку інформаційного суспільства;
- Короткострокова програма розвитку інформаційного суспільства;
- Державний бюджет України;
- Основні засади (концепція) розвитку інформаційного суспільства;

- Національна стратегія сталого розвитку України;
- Закон «Про персональні данні»,
- Закон «Про електронну торгівлю»,
- Закон «Про адміністративні послуги»

У формуванні державної політики розвитку інформаційного суспільства виділяють 2 етапи. З першим етапом (1998–2006) пов'язують прийняття Законів України «Про електронні документи та електронний документообіг», «Про національну програму інформатизації», «Про електронний цифровий підпис», низки актів уряду, які започатковували формування нормативно-правової бази інформатизації, а саме побудову: телекомунікаційної системи, системи національних інформаційних ресурсів, інформатизацію стратегічних напрямів розвитку економіки, безпеки та оборони, соціальної сфери.

На другому етапі ухвалено закони України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки», «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах», а також сукупність інших нормативно-правових актів, спрямованих на конкретизацію та деталізацію вищевказаних законів.

Але в чинній нормативно-правовій базі й до цього часу відсутнє офіційне визначення таких понять як «е-уряд», «е-урядування», «е-демократія», «інформаційне суспільство». Відсутність відповідного офіційно визначеного категорійно-понятійного апарату є однією з проблем, що заважає ефективному впровадженню технології «е-урядування».

Тільки в Законі України «Про Основні засади розбудови інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки» на базі матеріалів Женевської декларації принципів в неявному виді сформульовано визначення "інформаційного суспільства, а саме: «орієнтоване на інтереси людей, відкрите для всіх і спрямоване на розвиток суспільства, в якому кожен міг би створювати і накопичувати інформацію та знання, мати до них вільний доступ, користуватися і обмінюватися ними, щоб надати можливість кожній людині повною мірою реалізувати свій потенціал, сприяючи суспільному і особистому розвитку та підвищуючи якість життя».

У Законі України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки» № 537 наголошується на використанні інформаційно-телекомунікаційних технологій для вдосконалення державного управління, відносин між державою і громадянами, становлення електронних форм взаємодії між органами державної влади та органами місцевого самоврядування і фізичними та юридичними особами.

13 січня 2011 року прийнято Закон України «Про доступ до публічної інформації», що заклав основу для створення в Україні ефективної системи е-урядування та нових стандартів відкритості влади.

Програма розвитку електронного урядування в Україні

Кабінет Міністрів схвалив Концепцію розвитку електронного урядування в Україні. Реалізація Концепції передбачена на період до 2015 р. та складається з трьох основних етапів.

- **На першому етапі** (2011–2012) передбачалося: розроблення необхідної нормативно-правової та нормативно-технічної бази, зокрема щодо надання адміністративних послуг в електронній формі, а також єдиних стандартів, протоколів і регламентів взаємодії суб'єктів електронного урядування, їхня гармонізація з міжнародними стандартами; створення єдиної загальнодержавної системи електронного документообігу та Національного реєстру електронних інформаційних ресурсів та веб-сайтів органів державної влади і органів місцевого самоврядування на усіх рівнях; забезпечення надання органами державної влади та органами місцевого самоврядування послуг в електронній формі громадянам та суб'єктам господарювання з використанням Інтернету.
- **На другому етапі** (2013–2014) планується: забезпечити організацію надання послуг в електронній формі в усіх сферах суспільного життя; створення сприятливих умов для залучення громадських організацій до управління державними справами; освоєння технологій інтерактивної взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування з громадянами та суб'єктами господарювання; впровадження в діяльність органів державної влади та органів місцевого

самоврядування типових організаційно -технологічних рішень у сфері електронного урядування; забезпечення передавання електронних документів у державні архіви, музеї, бібліотеки, їх довгострокове зберігання, підтримка в актуалізованому стані та надання доступу до них.

- **На третьому етапі (2014–2015)** передбачається створити: об'єднані веб-портали органів виконавчої влади, призначені для проведення відповідних трансакцій; єдину інформаційно-телекомунікаційну інфраструктуру органів державної влади та органів місцевого самоврядування; спеціальні центри (пункти) надання послуг, центри обслуговування населення (кол-центри), веб-портали надання послуг; єдиний веб-портал електронного урядування як єдине місце доступу до всіх видів електронних послуг для громадян та суб'єктів господарювання з урахуванням потреб громадян і функціональних аспектів; національний депозитарій електронних інформаційних ресурсів.

Концепція розвитку електронного урядування в Україні та Концепція створення Національної системи опрацювання звернень до органів виконавчої влади стали стратегічними документами на шляху до формування електронної демократії. Вони визначають мету, основні завдання, пріоритети, етапи побудови електронного урядування в Україні на період до 2015 року, а також очікувані наслідки від його впровадження.

На сьогодні різними органами влади вже створено такі прототипи базових елементів е — урядування як: електронне міністерство (Головне управління державної служби), електронний регіон (Одеська область), електронне місце (місто Славутич), електронне село (Дніпропетровська область), отримано відповідний досвід в цій сфері, який необхідно поширити на інші органи влади. При цьому залишається невирішеною проблема їх інтеграції в єдину систему, координації дій виконавців, перевірки відповідності цих елементів на типовість рішень для подальшого рекомендування органам влади. Організація міжвідомчої та міжрегіональної електронної взаємодії потребує комплексних масштабних рішень, підтриманих відповідними ресурсами, що не було передбачено ні одним з вищевказаних проектів, які створювались незалежно один

від одного та без необхідного взаємоузгодження. В той же час чинним законодавством визначені конкретні строки деяких елементів впровадження е-урядування в Україні, наприклад, електронного документообігу з використанням електронного цифрового підпису (ЕДО з ЕЦП) до кінця 2010 р. Ці терміни визначались без врахування негативних наслідків світової фінансово-економічної кризи з специфікою їх проявлення в Україні і тому сьогодні розглядаються як нереальні.

Використані джерела:

1. Доступ до інформації та електронне урядування / авт.-упоряд. М. С. Демкова, М. В. Фігель. — К.
2. Клименко, І. В. Технології електронного врядування : Навчальний посібник / І. В. Клименко, К. О. Линьов. — Київ : Вид-во ДУС, 2006. — 225 с.
3. Клиш Н. Н. Показатели эффективности и результативности профессиональной служебной деятельности государственных гражданских служащих // Модернизация экономики и государство: Материалы VII Междунар. науч. конф. — Государственный университет — Высшая школа экономики, 4-6 апреля 2006 г. // <http://www.hse.ru/temp/2006/>
4. Расторгуев С. Информационная война / С. Расторгуев. — М.: Радио и связь, 1999. — (Рекомендовано к печати Комитетом по безопасности Государственной думы Российской Федерации и секции «Военно-технические проблемы» Российской инженерной академии) [Электронный ресурс]
5. Лопушинський, І. Електронна демократія та електронне урядування: досвід США для України [Електронний ресурс] / І. Лопушинський // Публічне управління: теорія та практика. — 2011. — № 2(6). — С. 60-68. — Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/ebook/putp/20112/doc/2/03.pdf>.
6. Доступ до інформації та електронне урядування / автори - упорядники М. С. Демкова, М. В. Фігель. — К. : Факт, 2004. — 336 с.
7. Жилияєв І. Б. Кризові явища в трансформаційних соціально-економічних системах
8. Досвід впровадження е-демократії та е-урядування в Україні/ За ред. С. В. Дзюби.- К.: Національний центр підтримки електронного урядування, 2010.-90 с.
9. Про затвердження плану заходів з виконання завдань, передбачених Законом України "Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки ": Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 серп. 2007 р. № 653-р [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>.

10. Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні: Президент України; Указ від 31.07.2000 № 928/2000

Зміст

Вступ.....	3
• Основні принципи електронного урядування.....	4
•	
• Етапи розвитку електронного урядування.....	4
•	
• Стратегічні завдання.....	5
•	
• Функції та основні напрямки діяльності.....	6
•	
• Нормативно-правова база електронного урядування в Україні.....	7
•	
• Програма розвитку електронного урядування в Україні.....	9
•	
• Використанні джерела.....	15

Для нотаток

